

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår dato: 27.10.2023

Saksbehandler: Maria Solem/

Vår ref.: 202209410-8 Oppgis ved henvendelse

22959764/maws@nve.no

Deres ref.: 23/11837 - 1

NVEs innsigelse-Høring og offentlig ettersyn av planforslag - kommuneplanens arealdel 2023-2035 – Ringerike kommune

Vi viser til brev fra Ringerike kommune datert 11.09.2023. Saken gjelder offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel 2023-2035.

NVE har innsigelse (jf. pbl §§ 5-4, 4-3 og 28-1) til planen.

- Planen åpner for direkte utbygging uten at reell fare er utredet og sikkerheten ivaretatt. Innsigelsen kan løses ved at områder der det åpnes for direkte utbygging utredes for reell fare, at det tas inn plankrav for disse områdene, eller at områder der det åpnes for direkte utbygging legges utenom områder med potensiell og/eller reell fare.
- Fare for skred i bratt terreng. Det er ikke lagt inn hensynssoner for snøskred, jord- og flomskred eller steinsprang. NVE har innsigelse til planen inntil områder med potensiell og/eller reell fare for skred i bratt terreng avsettes som hensynssone (H310) i plankart med tilhørende bestemmelser.
- Fare for flom. Det er lagt inn hensynssone flom (H320) basert på «Flomsonekart Delprosjekt Hønefoss» i nedre del av Storelva. Det er derimot ikke lagt inn hensynssone flom (H320) for områder med potensiell flomfare jf. aktsomhetsområder for flom i NVE Atlas. NVE har innsigelse til planen inntil områder med potensiell og/eller reell fare for flom avsettes som hensynssone (H320) i plankart med tilhørende bestemmelser.
- Tyttebærmoen- KBA_N11. Planen åpner for utbygging som går imot verneverdiene det vernede vassdraget Sogna. NVE har innsigelse til dette utbyggingsområdet. For å løse innsigelsen må områdene som kommer i konflikt med verneformålet tas ut av planen.
- Til bestemmelse § 11.1 c) 20 meters byggegrense i byggeområder langs Sogna, Randselva og Begna/Ådalselva. Det er uklart om byggegrensen vil ivareta vassdragenes kapasitet, jf. pbl. § 1.8 femte ledd. For å løse innsigelsen må

byggegrensen langs Sogna, Randselva og Begna/Ådalselva økes og eventuelt differensieres basert på en konkret vurdering av både flom, erosjon og utglidninger i elvekantene.

Grunnlag for innsigelsen er beskrevet i NVE veileder [2/2017 «Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging»](#)

Om NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVEs merknader og innsigelse

Unntak fra plankrav – utbygging i eksisterende byggeområder og LNF-spredt - innsigelse

Kommuneplanen åpner i bestemmelse «§ 2.1.2 Boligbebyggelse» for at utbygging kan skje direkte i medhold av kommuneplanen. Det ikke er krav til reguleringsplan for tiltak i områder avsatt til boligbebyggelse, forutsatt at bestemmelsene i 5 og 6 overholdes. Det åpnes blant annet for fradeling, oppføring og opprettelse av en ene- eller tomannsbolig. I fremtidige områder for spredt bebyggelse (LNF-spredt fremtidig) er det tillatt med ny boligbebyggelse i tråd med antallsbegrensningene i bestemmelsene. Vi kan ikke se at mulig skred- og flomfare er avklart for disse arealene.

Plan- og bygningsloven § 28-1 fastsetter at grunn bare kan bebygges dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Kravene til sikkerhet er videre konkretisert i byggt teknisk forskrift (TEK17). I innledningen til TEK17 kap. 7 er det tydeliggjort at kravene her er førende for plan.

Rundskriv [H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#)

Punkt 2.11.1, slår fast at «Dersom tiltak skal kunne realiseres direkte med hjemmel i kommuneplanens arealdel må kommunen ha sikret at krav om kartlegging, risikovurdering og oppfølging på reguleringsplannivå er ivaretatt gjennom kommuneplanprosessen». Områder der det åpnes for direkte utbygging må derfor være ferdig utredet på kommuneplannivå. Vi kan ikke se at dette er gjort i kommuneplanens arealdel.

Vi viser også til veileder [Planlegging for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder \(LNFR-områder\) - regjeringen.no](#) der dette også er beskrevet.

NVE har innsigelse til planen da den åpner for direkte utbygging av ny bebyggelse uten at reell fare er utredet og sikkerheten ivaretatt. Dette er i strid med rundskriv H-5/18 «Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling», punkt 2.11.1 og plan- og bygningslovens § 28-1 om trygg byggegrunn.

Innsigelsen kan løses ved at områder som åpner for direkte utbygging utredes for reell fare, at det tas inn plankrav, eller at områdene innskrenkes til å kun gjelde arealer som ikke er i konflikt med hensynssoner som er tegnet inn med grunnlag i aktsomhetskart eller faresoner. Dette forutsetter at plankart og bestemmelser er oppdatert med juridisk bindende hensynssoner.

Vår innsigelse er ikke knyttet til tiltak i sikkerhetsklasse F1 og S1 fordi dette er tiltak som ikke anses å være av vesentlig regional eller nasjonal interesse.

I mange gamle reguleringsplaner mangler utredning av naturfare og avmerking av fareområder i plankartet. Vi minner om at kommunen alltid må påse at ny og oppdatert kunnskap om naturfare legges til grunn for vurdering av byggesaker i gamle reguleringsplaner.

Fare for flom og skred i bratt terreng- innsigelse

Der er ikke lagt inn hensynsone som viser potensiell fare knyttet til flom eller skred i bratt terreng. Det er kun lagt inn hensynsone H320 som viser kjent faresone for flom i Storelva.

Vi viser til [NVEs Kartbaserte veileder for kommuneplanens arealdel](#) som i steg 4 og 5 viser hvilke arealer som kan være utsatt for flom og hvordan faresonekart og aktsomhetskart skal innarbeides og ivaretas i planen. Videre viser steg 7 og 8 hvilke arealer som kan være utsatt for skred i bratt terreng (jord- og flomskred, steinsprang og snøskred) og hvordan faresonekart og aktsomhetskart skal innarbeides og ivaretas i planen.

Det må som et minimum avsettes hensynssoner for flom og skred i bratt terreng for områder med eksisterende bebyggelse og ny planlagt bebyggelse (inkludert LNFR- spredt utbygging). Grunnlaget for hensynssonene må komme klart frem. Til hensynssonene må det tilknyttes bestemmelser som ivaretar sikkerhet for ny bebyggelse innenfor hensynssonen.

På reguleringsplannivå anbefaler vi at sikkerhet mot flom utredes i samsvar med [NVE Veileder 3/2023: Sikkerhet mot flom. Utredning av flomfare i reguleringsplan og byggesak](#). Videre anbefaler vi at sikkerhet mot skred utredes i samsvar med NVEs digitale [Veileder - Sikkerhet mot skred i bratt terreng - Kartlegging av skredfare i reguleringsplan og byggesak \(nve.no\)](#). Dette gjelder også for jordskred og steinsprang.

NVE har innsigelse til planen inntil aktsomhetsområder og eventuelle faresoner for flom og skred i bratt terreng avsettes som henholdsvis hensynssone H320 (flom) og H310 (skred i bratt terreng) i plankart og tilknyttes bestemmelser som ivaretar tilstrekkelig sikkerhet eller nærmere utredning av faren på reguleringsplannivå. Hjemmelen for innsigelsen er plan- og bygningsloven §§ 5-4, jf. 4-3 og § 28-1.

Informasjon om nye NVE Aktsomhetskart snøskred 2023

NVE har nylig utarbeidet et nytt aktsomhetskart for snøskred [NVE Aktsomhetskart snøskred 2023](#) som er gjeldende fra 22.06.2023. De nye aktsomhetskartene har en ny og bedre modellering, er landsdekkende og klimastatistikk er lagt til grunn.

De nye aktsomhetskartene for snøskred omfatter sikkerhetsklassene S1, S2 og S3, men ikke tiltak etter TEK17 § 7-3 første ledd. NVE vurderer at kart tilpasset sikkerhetsklasser vil føre til mindre behov for skredfarevurderinger. Kartene finnes for flere nivåer:

- ✓ NVE aktsomhetskart snøskred S3 2023
- ✓ Aktsomhetskart snøskred S2 2023 uten skogeffekt
- ✓ Aktsomhetskart snøskred S2 2023 med skogeffekt

NVE anbefaler kommunen å bruke NVE aktsomhetskart snøskred S3 2023 i kommuneplanens arealdel sammen med aktsomhetskart for steinsprang og jord- og flomskred. Der det tidligere er faresonekartlagt anbefaler vi at faresonekartene brukes. Det skal fremgå av planen hva som er grunnlaget for de ulike hensynsonene.

NVEs nye aktsomhetskart for snøskred, som NVE nå anbefaler at blir lagt til grunn på kommuneplannivå, vil sannsynligvis føre til færre krav om fagkyndig utredning av skredfare. Fagkyndig utredning vil være unødvendig i mange tilfeller fordi:

- For tiltak i sikkerhetsklasse S1 og S2 vil NVE Aktsomhetskart snøskred S2 2023 med skog, oftest vise tilstrekkelig sikkerhet mot snøskredfare. Aktsomhetskart for steinsprang, og jord- og flomskred må sjekkes i tillegg.
- For S2-tiltak kan grep som sikrer skogen sin skredforebyggende effekt over tid, redusere utstrekning av aktsomhetsområde og stadfeste tilstrekkelig sikkerhet.
- For S1-tiltak kan man nå legge til grunn skogen sin skredforebyggende effekt uten særskilte grep for å sikre skogen sin skredforebyggende effekt. Skog reduserer i mange tilfeller utstrekning av aktsomhetsområdene. Dersom S1-tiltak ligger utenfor aktsomhetsområde for snøskred med skogeffekt kan man legge til grunn skogen sin skredforebyggende effekt uten særskilte grep for å sikre skogen. Sikkerheten er da vurdert å være tilstrekkelig uten å avklare reell fare.

Innsigelse til Tyttebærmoen- KBA_N11

Planen åpner for et nytt utbyggingsområde på Tyttebærmoen- KBA_N11. Det er ønske om å tilrettelegge for masseinntak av bl.a. ikke gjenvinnbare overskuddsmasser, oppfylling med overskuddsmasser for å heve terrenget og etablere næringsområde.

I konsekvensutredningen er vannmiljø et av flere tema som bli vurdert. Der står det blant annet at arealet ligger i tilknytning til grunnvannsforekomst (012-985-G). Det står videre at tiltak må sikre grunnvannsforekomsten og det må ivaretas at tilstanden i bekkefeltene ikke går ned. Det vil være behov for gode kantsoner, og andre avbøtende tiltak for å sikre både kjemisk og økologisk tilstand. Konsekvensutredningen bemerker at området ligger innenfor 100-meterssonen fra vassdrag, men nevner ikke at Sokna er et vernet vassdrag. Det er registrert elvemusling i vassdraget (1950).

Sokna (012/16 Sokna) [012/16 Sokna - NVE](#) er et vernet vassdrag. Vernegrnlaget er blant annet at vassdraget ligger i sentrale deler av et lavereliggende, variert landskap fra høyfjell til lavland med store skogområder. Elveløpsformer, geomorfologi, isavsmeltingsformer, botanikk, landfauna og vannfauna inngår som viktige deler av naturmangfoldet. Vassdraget har store kulturminneverdier er viktig for friluftslivet og ligger i nærhet til større tettsteder.

I området som foreslås avsatt til utbyggingsformål er det tydelige isavsmeltingsformer i form av en større dødisgrop (Geologisk arv - NGU). Isavsmeltingsformer er en del av verneformålet for vassdraget Sokna. Vannressursloven § 35-5 lyder: «Nye anlegg kan bare tillates hvis hensynet til verneverdiene i vassdraget ikke taler imot». NVE vurderer at planen slik den foreligger vil bryte med vernebestemmelsene for Sokna. Derfor kan det ikke gis konsesjon etter vannressursloven til det planlagte tiltaket på Tyttebærmoen.

NVE har innsigelse til Tyttebærmoen KBA_N11 fordi utbygging i dette området kommer i konflikt med vernegrnlaget for Sokna. Hjemmelen for denne delen av innsigelsen er pbl. § 5-4 jf. vannressursloven § 35-5 og Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag. For å løse innsigelsen må de delene av arealformålet KBA_N11 som berører verneformålene tas ut av planen.

Innsigelse til §11.1 c) 20 meters byggegrense i byggeområder langs Sogna, Randselva og Begna/Ådalselva

Kommunen har i bestemmelsene § 11.1 satt differensierte byggegrenser mot elver og bekker. Det er satt av 20 meter byggegrense mot vassdrag i byggeområder langs Sogna, Randselva, Storelva og Begna/Ådalselva.

Ringerike kommune har store meandrerende elver som går gjennom områder med store løsmassemektheter. Elvene frakter med seg store mengder løsmasser, og graver i elvekanter og skrånninger. Slike store meandrerende vassdrag er i en kontinuerlig endringsprosess.

Under flomhendelsen «Hans» tidligere i år var det særlig fare for erosjon og skred som førte til stor usikkerhet knyttet til sikkerheten for innbyggerne i området. Det er også innenfor byggeområder store løsmasseskråninger der det naturlig vil foregå utglidninger og erosjon både ved normalvannføring og i flom. Disse løsmasseskråningene er også utsatt ved kraftig nedbør.

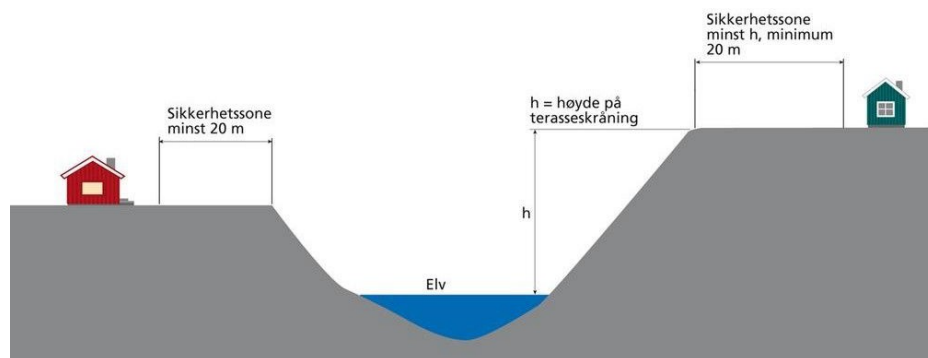
Det er svært viktig å gi elvene plass og ta hensyn til vassdragets kapasitet, både i flomsituasjoner og ved normalvannføring, slik at de naturlige prosessene med avsetning og graving i løsmasser kan skje på trygge måter.

NVE mener 20 meters byggegrense ikke vil være tilstrekkelig flere steder langs de store vassdragene, også i byggeområder.

For et areal innenfor en elvekant med løsmasser der det pågår erosjon, vil sannsynligheten for at arealet skal undergraves, øke med tiden. Byggverk må derfor legges i sikker avstand fra erosjonsutsatt skråning, eller skråningen sikres mot erosjon. Krav til sikkerhet mot erosjon langs vassdrag er definert i [TEK17 § 7-2 med veiledning](#). I denne sammenhengen er kommunens bestemmelse om byggeavstand langs vassdrag i bestemmelse § 6.3.3 viktig for å begrense nye tiltak som kan bli utsatt for erosjon.

Kommunen bør også vurdere om aktsomhetskartet for flom i tilstrekkelig grad inkluderer areal med kjent erosjonsfare, spesielt innenfor aktsomhetsområder for kvikkleireskred.

For å unngå fare fra erosjon bør avstand fra topp elveskråning til bebyggelse være minst lik høyden på elveskråningen og minimum 20 meter (se prinsippskisse nedenfor).

NVE har innsigelse til bestemmelse § 11.1 c), 20 meters byggegrense i byggeområder langs Sogna, Randselva og Begna/Ådalselva. Byggegrensen vil ikke ivareta vassdragets kapasitet, jf. pbl § 1-8 5. ledd. For å løse innsigelsen må byggegrensen langs Sogna, Randselva og Begna/Ådalselva økes eller differensieres ytterligere ut fra en konkret vurdering av fare for flom og løsmasseskred.

NVEs faglige råd

Faglige råd til byggegrense i verna vassdrag

Følgende vassdrag er vernet i Ringerike kommune: Marka-vassdragene, Tyrifjorden, Holleia, Sogna, Vassfaret inkludert Urula og Tørrsjøelva. Disse er nevnt i planbeskrivelsen, og det er vist til de store natur og kulturverdiene i disse vassdragene.

Vi savner en tydelig vurdering av hvordan verneverdiene blir ivaretatt gjennom bestemmelser og arealformål. Verneverdiene er ikke vurdert opp mot byggegrensene som er satt i § 11.1.

Vi vil gi et sterkt faglig råd om at det gjøres en nærmere vurdering av verneverdiene i de aktuelle vassdragene og hvordan byggegrenser og arealformål kan ta vare på vassdragene. Kommunen bør vurdere om byggegrensen til vassdrag i byggeområder er tilstrekkelig for å ivareta vassdragsverdiene.

Vassdrag

NVE vurderer om tiltak kan medføre skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdrag og grunnvann på en slik måte at det oppstår konsesjonsplikt etter vannressurslovens §§ 8 og 45. På dette plannivået, foreligger det ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å avgjøre om det er nødvendig med en konsesjonsbehandling etter vannressursloven.

Vannressursloven § 20 d) åpner for at tiltak som er tillatt i en reguleringsplan ikke trenger konsesjon etter vannressursloven. Forutsetningen for en samordning er at det er sannsynlig at det ville bli gitt konsesjon til tiltaket, og at behandlingen etter plan- og bygningsloven ivaretar de hensyn som vannressursloven skal ivareta.

Selv om det først er på reguleringsplannivå vi eventuelt kan bruke samordningsbestemmelsen i vrl. § 20 d), er det viktig at det nå i kommunedelplanen legges føringer som gjør det mulig samordne på neste plannivå.

NVE vil kunne ha innsigelse til senere reguleringsplaner dersom virkningene av tiltaket/tiltakene vil ha nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i og i tilknytning til vassdrag, jf. vrl. § 8.

Fare for kvikkleireskred

Store deler av kommunens arealer som egner seg til bebyggelse ligger under marin grense.

Kommunen har innarbeidet kjente kvikkleiresoner som hensynssoner i plankartet, avmerket som H310. Det er også satt en generell bestemmelse § 5.12.1 om at det for alle reguleringsplaner og tiltak under marin grense må dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet og at områdeskred skal utredes i samsvar med [NVE Veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred](#).

Til informasjon så holder NVE på med å utvikle et landsdekkende aktsomhetskart for kvikkleire. Kartet tar utgangspunkt i NGU kartet Mulig marin leire (MML) og sammenstiller dette med terrengkriterier i NVE veileder nr. 1/2019 og steg 1-3 i prosedyren i veilederen. Etter planen vil kartet blir lansert innen desember 2023.

Kartet offentliggjøres trolig for sent til at kommunen kan ta det inn som hensynssone i plankartet i denne omgang.

Overvann

Kommunen har satt tydelige og gode bestemmelser knyttet til overvann. Vi registrerer at det skal tas hensyn til forventede klimaendringer. Vi ser videre at det er satt krav om å åpne lukkede bekker der det er mulig. Det er bra.

Kraftforsyning

Planen åpner for flere områder for næring. Dersom det på disse områdene vil anlegges industri vil dette kunne kreve kraftforsyning. Det er derfor viktig at kommunen/industriaktøren tar kontakt med det lokale nettselskapet for å avklare kraftforsyningen i området.

Nettanlegg på sentral- og regionalnivå og større transformatorstasjoner er i all hovedsak unntatt plan- og bygningsloven. Både selve nettilknytningen av et industriområde og eventuelt utbedringer av strømmettet som følge av tilknytningen, er konsesjonspliktig og behandles av NVE.

Energianlegg

Vi forutsetter at kommunen bruker NVE sitt kartverktøy for å få oversikt over eksisterende og planlagte energianlegg, i tillegg til å ha kontakt med aktuelle energiselskap.

Eksisterende og vedtatte større høyspenningsanlegg og transformatorstasjoner er regulert med hensynssone "Båndlegging etter annet lovverk" H740, jf. pbl. § 11-8 d og det er satt bestemmelser til denne.

Mindre høyspenningsanlegg innenfor områdekonsesjonene kan reguleres som "Teknisk infrastruktur" etter pbl. § 11-7 nr. 2. Reguleringsmagasin bør markeres i plankartet med hensynssone/område som er båndlagt etter vassdragslovverket med formål "Reguleringsmagasin" (pbl. § 11-8 d). Anlegg for produksjon av energi bør reguleres med arealformål "Bebyggelse og anlegg". Minstekrav til avstand til kraftledninger er regulert gjennom forskrift om elektriske forsyningsanlegg.

Til en konsesjon kan det følge rettighet til et rydde- og byggeforbudsbelte, også omtalt som klausuleringsbelte, ryddebeltet o.l. Dette er en korridor som nettselskapene får bruksrett til, for å kunne drifte og vedlikeholde nettanleggene på en forsvarlig måte. Nettselskapene bestemmer hva som er tillatt utover de absolutte kravene som

fremkommer av forskrift om elektriske forsyningsanlegg. Innenfor beltet vil et nettselskap normalt ikke tillate oppføring av nybygg. Det er ingen fast bredde på byggeforbudsbeltet, men basert på erfaring fra konsesjonssøknader er totalt rydde- og byggeforbudsbelte for 66/132 kV på 20-30 meter og for 300/420 kV på 40 meter.

Proessen videre

Når det blir fremmet innsigelse til planen betyr det at dere ikke kan egengodkjenne planen med rettsvirkning før innsigelsen er løst.

NVE har erfaring med at det er nyttig med dialog mellom oss og kommunen i arbeidet med å løse innsigelsene. Vi oppfordrer dere derfor til å ta kontakt. Det samme må dere gjøre dersom dere har spørsmål til innsigelsene, eller til andre faglige råd i dette brevet.

Dersom dere velger å etterkomme våre innsigelsespunkt må dere endre planen slik som beskrevet ovenfor. Når dere har endret planframlegget, eventuelt på grunnlag av nye utredninger, sendes både plandokument og utredninger til oss. Dette materialet kan dere sende oss som vedlegg til et brev der dere ber oss om å trekke innsigelsen på grunnlag av endringer i planen/nye utredninger. Det er viktig at dere i oversendelsesbrevet beskriver hvilke endringer som er gjort i plandokumentene, og på hvilket grunnlag endringene er gjort.

Dersom dere ikke vil etterkomme vår innsigelse kan dere be om mekling hos Statsforvalteren, jf. pbl § 5-6.

Vi minner om at Statsforvalteren har fått myndighet til å samordne statlige innsigelser, og på visse vilkår avskjære disse.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Maria Solem
Senioringeniør

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Kopimottakere:
RINGERIKE KOMMUNE